

Dr. Ferencz József:

A Gazdasági és Hitelszövetkezetek szerepe és feladatai.

A mai gazdasági élet nem nélkülözheti a hitelt. Minden gazdasági és termelési ágnek különböző természetű hitelre van szüksége. Ami kielégítő és megfelelő hitel a kereskedelemnek vagy az iparnak, ugyanaz a hitel a mezőgazdaságot megöli. Vagyis egészséges gazdasági életű államban a hitel úgy van szervezve, hogy minden gazdasági ágnek meg legyenek azon hitelintézményei, melyek az ő hiteligényét képesek kielégíteni. E tekintetben a mi hiteléletünk a teljes rendezetlenség állapotában vergődik és különösen a mezőgazdaságot sújtja csaknem katasztrófálisan ez az állapot, mert a mezőgazdaság és különösen a kis falusi gazdaság nem bírja meg a mai nagy kamatú és rövidlejáratú váltóhitelt.

Elvitathatatlan tény, hogy a hitelügy szervezése állami feladat, de ha már a mi kormányunk nem foglalkozik ez ügygel, nekünk is keresnünk kell a természetes életösztönnél fogva a megoldás feltételeit és e téren különösen a kiscgazdaság szempontjából nagy és beláthatatlan szerepe van a *hitelszövetkezeteknek*.

A hitelszövetkezetek legfőbb feladata a község lakossága hitel-szükségletének kielégítése lehető olcsó kamatú pénzzel.

Ha a mezőgazdasági hitel szervezéséről gondolkozunk, a falu hiteligényének kielégítését el sem tudjuk képzelni a hitelszövetkezetek nélkül, mert a falu maga legjobban bírálhatja el, hogy ki mennyi hitelt bír meg, hogy a felvett kölcsönt tényleg gazdasági célra és beruházásra használja-e az illető és ismerve az egyesek vagyoni helyzetét és Személyi megbízhatóságát, elkerülheti a drága bekebelezést és a szövetkezet a községben lévén, a kölcsön felvételekor, törlesztésekor és fizetésekor nem kell egy-egy gazdasági napot elvesztesgetni és költeni.

De ezen a feladaton kívül nincsen a községi életnek olyan megnyilatkozása, akár gazdasági, akár kulturális, melyben a hitel-szövetkezetnek ne lehetne szerepe. Csak gondoljunk a tejszövetkezetekre, állatbiztosításra, közös gépek beszerzésére, közös értékesítésre és beszerzésre, gabonaraktárakra, földbérletekre és erdő-kitermelő szövetkezetekre és a hitelszövetkezeti életnek olyan perspektívája nyílik meg, amelyről csak az kaphat igazi képet, aki a külföldi szövetkezeti élete't ismeri.

Vajjon nem saját tehetetlenségünk az oka annak, hogy amíg pl. Svédország tejszövetkezetei útján az egész világot ellátja tejtermékekkel, addig nálunk még alig ismerős az egész gondolat.

De ott van egész területe a kulturfeladatoknak, melyeket a község a szövetkezet révén oldhatna meg. Nincsen semmi akadályja annak, hogy a szövetkezet nyereségéből évenként áldozzon olyan intézmények létesítésére, melyek hivatva volnának a község gazdasági és kulturéletét emelni. Kulturházak építése, gazdasági előadások tartása, népkönyvtárak létesítése, iskolák támogatása stb., mind olyan feladatok, melyek megoldásában a szövetkezetek hathatósan támogathatnák a községet.

Mindezekből azt a következtetést vonom le, hogy nem volna szabad lennie egy községnek sem, melynek ne lenne meg a hitelszövetkezete és nem volna szabad megtörténnie, hogy legyen a községnek lakója, aki nem tagja a hitelszövetkezetnek.

Hogy azonban a hitelszövetkezetek éltető erőt is tudjanak bevinni a községi életbe, arra van szükség, hogy az egész társadalom, öntudatosan, tervszerűen és célkitűzéssel karolja fel a szövetkezeti ügyet.

Le kívánom szegezni, hogy a szövetkezeti ügy minden államban állami támogatásban részesül és nincsen egyetlen állam sem, amelyben a szövetkezeti központ autonómiájának teljes függetlensége mellett ne részesülne állami támogatásban, olcsó kamatú hitelben.

E tekintetben a román kormány eleget is tesz kötelezettségének a bukaresti központtal szemben, amennyiben annak mintegy 400 millió 8%-os állami hitele van, amellyel szemben a kisebbségi szövetkezeti központ semmi állami támogatásban, állami hitelben nem részesül.

Ha már e tekintetben a helyzeten javítani nem lehet és nem várhatjuk az állam támogatását, meg kell kísérelnem a kérdés meg-

oldását a saját erőnkől a kis falusi gazdaságok megmentése érdekében.

Azért első feladat lenne, ha az egész magyar társadalom, áthatva az ügy fontosságától, erkölcsi kötelességének tartaná a szövetkezeti központ megerősítését és támogatását alapítványi üzlet-rész jegyzésével. Egy alapítványi üzlet-rész 500 lei lévén, mindenkinek módjában van saját erejéhez képest résztvenni ebben az altruisztikus, de néperősítő munkában. A bankok a Bankszindikátus közbenjárására mintegy 110 000 lei alapítványi üzlet-részt jegyeztek, de hol van ez még attól, amit az ügy érdekében a bankoktól jogosan elvárhatnánk. És miért volna ez lehetetlen, ha minden egyes bank – tekintettel a nagy és nemes célra – kötelezettséget vállalna, hogy egy bizonyos hitelt kedvező kamatozás mellett a szövetkezeti központ rendelkezésére bocsát a falusi szövetkezetek részére. Ha a mi bankjainkban meg volna az a gondolat és mentalitás, ami a szász és sváb pénzüzetekben, akkor ez a gondolat egyáltalában nem tűnne fel bizarrnak és kivihetetlennek, mert a szövetkezeti ügy kulcsa egy *tőkeerős szövetkezeti központban van*.

De, mert igen helyesen, több kérdésben hangzott el az óhaj, hogy a szervezésnek és fejlődésnek alólról felfelé kell történnie, itt még csak arra akarok rámutatni, hogy a községeknek elsősorban saját erejükből kell megszervezni a hitelszövetkezeteket és pedig oly módon, hogy mindenkiben élő tudattá legyen az a gondolat, hogy neki üzlet-részjegyzéssel részt kell vennie a szövetkezet megalkotásában, és hogy minden, csak átmenetileg is felesleges pénz ne heverjen a ládafiában, vagy ne kerüljön uzsorakamattal talán a szomszéd kezébe, hanem minden kölcsön csak a szövetkezet útján kerüljön a kölcsönvevő kezébe. Én úgy értesültem, hogy szász és sváb testvéreink egyenesen bojkott alá helyeznék azt, aki merne uzsoráskodni készpénzével a községben.

Csak mint gondolatot vetem fel, hogy miután a jelenlegi magas kamatú és rövid lejáratú váltókölcsön nem felel meg a kisgazda szükségletének, meg kellene kísérelni illetékes helyen közbenjárni, hogy a kormány nem volna-e hajlandó a kisbirtokosok részére bizonyos összeget rendelkezésre bocsátani törlesztéses kölcsönök bevezetésére.

Csak egy pár vezérgondolatot érinthettem, de ez is elég arra, hogy belássuk, hogy vannak olyan gazdasági kérdések, melyekkel a Magyar Párt hivatalosan is foglalkozhatik és különösen van

módja annak, hogy a Magyar Párt, a mi legnagyobb kincsünk és értékünk, a magyar nép érdekében a gazdasági munkát is felvegye, amivel kapcsolatban pedig nincs szebb gondolat, mint a szövetkezeti ügy.

Ezek alapján javasolom, mondja ki a Szakosztály, hogy:

1. a szövetkezeti ügyet, mint a kisbirtokosok mezőgazdasági hitelének legalkalmasabb szervét, magáévá teszi és utasítja a Magyar Párt vezetőségét, hogy a falusi hitelszövetkezetek és ezek központjának ügyét vegye erkölcsi és anyagi támogatásba;

2. utasítja a Párt vezetőségét, hogy kísérelje meg a falusi hitelszövetkezetek részére a kormánytól olcsó kamatú hitelt kieszközölni és

3. illetékes helyen kezdjen tárgyalásokat a mezőgazdasági és főleg a kisbirtokosság részére törlesztéses hitel nyújtása érdekében.

Dr. Csiby Andor:

A mezőgazdasági hitel kérdésével kapcsolatosan előadja, hogy családi öszszeköttetései révén alkalma nyílt a szászok társadalmi életét tanulmányozni. Megállapította, hogy a szászok gazdasági és politikai összetartása valóban mintaszerű. Ott meg van szervezve minden rétege a társadalomnak. Ez a szervezettség képezi a gazdasági szervezettségek alapját, úgy, hogy ott a politikai szervezettséget nem lehet a gazdasági organizáció nélkül elképzelni sem, mert egyik a másiknak alapján épül fel. Minden banknak, kisbirtokosnak, mindenféle iparu, állású embernek, asszonynak, leánynak, gyermeknek meg van a maga sajátos és őket együvé tartó társadalmi szervezete s azt támogatják s annak keretein kívül nem kereskednek. A szászoktól mi is példát vehetünk. Ha van nekünk egy teljesen megalapozott, alaposan elgondolt és megszervezett *Hitelszövetkezeti Központunk*, akkor *ezt segítsük és ne forgácsoljuk szét az erőinket.*

Arra a kérdésre vonatkozólag, melyet Dr. Lakatos Sándor terjesztett elő, hangsúlyozván, hogy pénz, pénz és pénz kell, lenne egy pozitív indítványa. Ha a gazdatársadalom egyes személyeiben nem tudná biztosítani a támogatást, annak mint községnek, a Székelyföldön meg van a *közbirtokossága*, amelyet megnyirbált ugyan az állam, de mégis akad egy kis erdő, amely oda kerül, ahova nem kellene. Nem volna-e jó, ha a közbirtokosságok bár mint üzletrészesek anyagilag támogatnák a hitelszövetkezeteket. Ha

máskép nem, úgy erkölcsi erejével is támogathatják. Oda kell hatni, hogy erkölcsi előkészítéssel a közbirtokosságok hasznavehetőségét ezirányban felismerjék, igénybe vegyék és ezek a gazdasági hitelszövetkezetek életét támogassák mindenképpen. Ott vannak például az árvaszéki pénzek. Illetéktelenül, jogtalanul olyanok tették rá a kezüket, akikre az nem tartozik s vannak esetek, hogy a székely árvák pénzéből más kap hitelt, az igényjogosultak pedig nem tudnak hozzájutni. A közbirtokosságok legyenek tehát a hitelszövetkezetek segítségére s amennyiben lehet az árvaszéki pénzeket is igyekezzünk e célra megszerezni.

A Szakosztály Dr. Ferencz József és Dr. Csiby Andor javaslatait egyhangúlag elfogadja.